

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/12/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8111234007
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8111234007.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Petra Straku a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu: Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom Teplická č. 7434/147, Piešťany, IČO: 36 234 176, proti žalovanej: T. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. X, Q., o zaplatenie 1.596,92 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 8C 59/2012-49 zo dňa 11.10.2012 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

II. Účastníkom sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že „žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 1.099,78 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 0,024 % denne od 11.12. 2009 do zaplatenia, to všetko v mesačných splátkach vo výške 25,- Eur splatných vždy do 25. dňa toho ktorého mesiaca počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku až do úplného vyrovnania s tým, že nezaplatením jednej splátky nastáva zrochnosť celého plnenia a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že náhradu trov konania účastníkom nepriznáva.

Rozhodnutie právne odôvodnil ust. §§ 52 ods. 1 až 4, 53 ods. 1 až 3, 5, 451 ods. 1, 2, 456, 457, 458 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a čl. 3 ods. 1, 2 a čl 5 smernice Rady č. 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Vychádzal zo zistenia, že „žalobca, ako veriteľ a žalovaná, ako dlžníčka uzavreli dňa 14.04.2007 Úverovú zmluvu č. 37040445710, na základe ktorej žalobca poskytol žalovanej úver vo výške 331,94 Eur. Z charakteru tohto zmluvného vzťahu jednoznačne vyplýva, že táto úverová zmluva je zmluvou spotrebiteľskou (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a žalovaná má v tomto zmluvnom vzťahu postavenie spotrebiteľky v zmysle § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka.

Z vykonaného dokazovania je tiež zrejmé, že žalobca si uplatnil nárok na zaplatenie sumy 1.596,92 Eur titulom revolvingového úveru, ktorý žalovanej poskytol na základe zmluvného dojedania obsiahnutého v závere textu zmluvy a ktorý je predmetom žalobného návrhu. Súd v záujme zabezpečenia ochrany spotrebiteľa podrobil súdnej kontrole túto revolvingovú zmluvu z pohľadu naplnenia podmienok jej platnosti.

V prvom rade je nutné zdôrazniť, že koncepcia textu zmluvy s umiestnením jednotlivých jej častí, vrátane textu medzi bodmi 45 a 46 úverovej zmluvy vedie k jednoznačnému záveru, že žalobca vopred vnútil žalovanej uzavretie aj inej zmluvy (o revolvingovom úvere), než tej, ktorá bola v danom okamihu vo sfére jej záujmu (úver na nákup tovaru). Ako totiž vyplýva z danej Úverovej zmluvy, podpisom želanéj zmluvy sa konajúca osoba (žalovaná) súčasne podpisuje aj pod tú časť textu, ktorá sa týka absolútne iného právneho vzťahu - Zmlúv o poskytnutí o revolvingových úverov I a II. Navyše súd poukazuje na to, že text v tejto časti zmluvy je písaný tak malým písmom, že je skoro voľným okom nečitateľný. Týka sa to nielen textu medzi kolónkami č. 45 a 46 úverovej zmluvy, ale aj úverových podmienok žalobcu.

Zo štruktúry textu zmluvy medzi bodmi 45 a 46 úverovej zmluvy dospel súd tiež k nepochybnému záveru, že úverová zmluva je písaná vo forme tlačiva, ktoré je jednoznačne a nad všetku pochybnosť vypracované a koncipované žalobcom. Žalovaná, ako účastník tohto zmluvného vzťahu nemala možnosť obsah týchto zmluvných podmienok meniť ani do nich žiadnym zásadným spôsobom zasiahnuť. Podpis obojstranne želaného právneho úkonu reprezentovaného úverovou zmluvou so sebou neoddeliteľne spájaj aj uzavretie iného zmluvného vzťahu, ktorý nebol žalovanou vymienený. Žalobca týmto postupom z pohľadu súdu jednoznačne využil svoje postavenie ako dodávateľa a porušil zmluvnú slobodu žalovanej, keď jej nanútil podpisom jednej zmluvy podpis ďalšej, navyše bez bližšie dohodnutých podmienok (iba s odkazom na úverové podmienky). Ak žalovaná chcela získať od žalobcu úver, musela podpísať aj zmluvu o revolvingovom úvere, o ktorú nemusela mať záujem. Takéto dojednanie zmluvy o revolvingovom úvere I a II nemá charakter individuálneho dojednania v zmysle § 53 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, pričom spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalovanej, ako spotrebiteľa. Zmluvné dojednanie týkajúce sa revolvingového úveru I a II naplňa pojmové znaky neprijateľnej podmienky definovanej v ustanovení § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka a toto dojednanie je tak v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatné.

Z vykonaného dokazovania je tiež zrejmé, že žalobca na základe uvedenej zmluvy o revolvingovom úvere poskytol žalovanej úverovú kartu, z ktorej žalovaná čerpala finančné prostriedky. Ako vyplýva zo špecifikácie žalovanej pohľadávky v podobe žalobcom predloženého splátkového kalendára, z čerpaných peňažných prostriedkov žalovaná žalobcovi nevrátila sumu 1.596,92 Eur. Pretože súd dospel k záveru, že zmluva o revolvingovom úvere je neplatná, žalovaná sa čerpaním peňažných prostriedkov z úverovej karty na úkor žalobcu bezdôvodne obohatila, nakoľko získala majetkový prospech plnením z neplatného právneho úkonu (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Preto v zmysle § 457 občianskeho zákonníka je žalovaná povinná žalobcovi vrátiť všetko, čo na základe tejto neplatnej zmluvy dostala, a preto súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 1.099,78 Eur tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Ďalšie nároky požadované žalobcom pozostávajúce zo zmluvného úroku, poplatku za výber z bankomatu, zmluvnej pokuty, sankčného úroku a mesačného poplatku za vedenie účtu, spolu vo výške 497,14 Eur sa viažu na existenciu zmluvy o revolvingovom úvere, keďže vyplývajú z tohto zmluvného vzťahu. Nakoľko súd dospel k záveru o neplatnosti zmluvy o revolvingovom úvere, táto neplatnosť sa odráža aj v nemožnosti vymáhať ďalšie nároky vyplývajúce z tejto neplatnej zmluvy. Preto súd v prevyšujúcej časti týkajúcej sa uvedených nárokov žalobu zamietol.“

Proti tomuto rozsudku proti výroku, ktorým súd návrh v prevyšujúcej časti zamietol, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca namietajúc nesprávne právne posúdenie veci. Navrhol rozsudok v napadnutom výroku zmeniť a uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi zmluvný úrok vo výške 388,86 Eur, poplatok za výber z bankomatu vo výške 33,73 Eur, poplatok za výber z bankomatu v zahraničí vo výške 21,24 Eur, mesačný poplatok za vedenie účtu vo výške 20,87 Eur.

K podanému odvolaniu sa vyjadrila žalovaná, ktorá odvolanie žalobcu považovala za nedôvodné.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p. v rozsahu suspenzívneho odkladného účinku odvolania v zamietavom výroku a výroku o trovách konania, ako aj konanie mu predchádzajúce a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Odvolací súd si osvojuje náležité a presvedčivé odôvodnenie zo strany prvostupňového súdu a na zdôraznenie a v súvislosti s odvolacími dôvodmi dopĺňa.

Zmluvné podmienky, ktoré sledoval žalobca uzavrieť (ďalej len „revolvingový úver“) boli obsiahnuté vo formulárovej (typovej štandardnej a pod.) úverovej zmluve o poskytnutí iného úveru (10 000,-Sk č. zmluvy 3704045710 v prevažnej časti vo všeobecných obchodných podmienkach. Úverové podmienky neboli podpísané.

Odvolací súd nemá dôvod na odklon od rozsudkov súdov, ktorí v obdobných prípadoch označili právny úkon za neperfektný a z hľadiska nedodržania písomnej formy vyžadovanej zákonom za neplatný (§ 40 ods. 1 OZ cit. „Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný“).

„V konečnom dôsledku z bodu C formulára zmluvy o úvere zo dňa 14.7.2006 nevyplýva nič iné než to, že žiadateľovi v budúcnosti môže byť poskytnutý úver vo forme platobnej karty. Podpisom zmluvy dňa 14.7.2006 však nedošlo automaticky k vzniku paralelného úverového vzťahu a vzájomné práva i povinnosti z tejto zmluvy zanikli splnením pôvodného záväzku zo strany žalovaného. Ak hodlal žalobca uzavrieť so žalovaným nový záväzkový vzťah, bolo to potrebné urobiť spôsobom, aký predpisuje zákon 258/2011 Z.z. Ak dňa 10.2.2010 poskytol žalovanému sumu 20.000 Sk, bez osobitnej písomnej zmluvy, v ktorej by tento záväzkový vzťah bol individualizovaný so všetkými náležitosťami, ktoré vyžaduje § 4 ods. 1, 2 zákona 258/2001, nebola dodržaná zákonom predpísaná forma, a preto je neplatná. Bez písomnej zmluvy neexistuje dohoda strán ani o výške úroku z úveru, ani výške úroku z omeškania a už vôbec nie ustanovenia o zmluvnej pokute či poplatkoch, na ktoré si žalobca robil nárok v zmysle sadzobníka.

Ak by aj existovala písomná formálne platná zmluva o žalovanom úvere, súd by venoval dôslednú pozornosť otázke neprijateľných zmluvných podmienok ku škode spotrebiteľa. Vzhľadom na to, že v danom prípade účastníci neuzavreli platnú zmluvu, sa súd týmito okolnosťami nezaoberal.“ (porov. rozsudok Okresného súdu Košice - okolie vo veci 17C 107/2011).

„Touto zmluvou však v ďalšom vopred vnútil konajúcej osobe - odporcovi aj iný úkon než iba ten, ktorý bol v danom okamihu vo sfére jeho záujmu (získanie úveru na nákup práčky). Ako totiž vyplýva z danej predtlačky zmluvy/žiadosti o poskytnutí spotrebiteľského úveru, sa konajúca osoba - odporca súčasne jedným a tým istým podpisom na predmetnej listine podpísal aj pod tú časť predtlačky listiny, ktorá sa týka absolútne iného právneho vzťahu a ktorý má vzniknúť až v budúcnosti. Teda, ak chcel odporca získať úver na zakúpenie práčky, čo bolo primárne jeho pohnútkou k vstupu do právneho vzťahu s navrhovateľom, nemal na výber a musel podpísať predloženú predtlač listiny, ktorá v sebe obsahovala aj náležitosti iného právneho úkonu. V tomto prípade sa tak dá usudzovať na nedostatok vôle konajúcej osoby - spotrebiteľa vstúpiť do iného zmluvného vzťahu s navrhovateľom ako bol primárne vo sfére jeho záujmu (spotrebiteľ je tak sústredený jedine na primárny právny úkon, v prejednávanej veci nákup práčky na úver, pričom v dôsledku nemožnosti akejkoľvek zmeny predtlačky predloženej listiny koná neuvážene a nevedome aj s účinkami smerom k uzavretiu sekundárneho právneho úkonu, s čím dodávateľ už vopred kalkuluje). Uvedené sa týka v ďalšom nepochybne aj vôle spotrebiteľa byť viazaný ust. čl. IV. Všeobecných podmienok navrhovateľa týkajúcimi sa poskytnutia revolvingového úveru, a to vzhľadom na to, že podpisom zmluvy/žiadosti o poskytnutí spotrebiteľského úveru klient - odporca v časti B) (teda týkajúcej sa poskytnutia spotrebiteľského úveru na nákup tovaru - práčky) prehlásil, že sa oboznámil so Všeobecnými podmienkami a súhlasí s nimi bez výhrady. Keďže časť B) zmluvy/žiadosti o poskytnutí spotrebiteľského úveru sa netýka prípadného poskytnutia revolvingového úveru (úverového rámca), spotrebiteľ zaiste nemá vôľu a v praxi ani čas oboznamovať sa s ďalšou časťou čl. IV. Všeobecných podmienok týkajúcou sa práve úverového rámca - revolvingového úveru a úverovej karty (súd má v ďalšom závažnú pochybnosť o tom, či mal vôbec odporca reálnu možnosť

oboznámiť so znením uvedených Všeobecných podmienok pri kúpe tovaru v Moto MK-elektro predajni v A. Z. F. a taktiež súčasne pochopiť ich právny význam, keďže tieto podmienky sú veľmi rozsiahle s množstvom odbornej právnej terminológie). Napokon súd poukazuje aj na zrejmy nedostatok slobodnej, určitej a vážnej vôle odporcu s časťou D) žiadosti/zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru, podľa ktorej mal odporca prijať súbor poistenia po oboznámení sa a vyjadrením súhlasu s platnými rámcovými zmluvami o poistení navrhovateľa a Poistovne Cardif Slovakia, a. s. a so Všeobecnými podmienkami tejto poisťovne* (zmluva pod * odkazuje na www.cetelem.sk <<http://www.cetelem.sk>>). S poukazom na uvedené dôvody sa súdu javí takýto právny úkon spotrebiteľa - odporcu (časť C) zmluvy/žiadosti o poskytnutí spotrebiteľského úveru) ako neplatný s poukazom na ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka.“ (porov. rozsudok Okresného súdu Žilina vo veci 6C 170/2011).

Podľa § 40 ods. 3 OZ písomný právny úkon je platný, ak je podpísaný konajúcou osobou; ak právny úkon robia viaceré osoby, nemusia byť ich podpisy na tej istej listine, ibaže právny predpis ustanovuje inak. Podpis sa môže nahradiť mechanickými prostriedkami v prípadoch, keď je to obvyklé.

Úverové podmienky žalovaná nepodpísala a odvolací súd sa preto stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že pre nedodržanie zákonom vyžadovanej písomnej formy nejde o platný právny úkon. „Písomná forma je zachovaná, ak je rozhodcovská zmluva obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami alebo vo vzájomne výmenných listoch, ktoré umožňujú zachytenie obsahu rozhodcovskej zmluvy a označenie osôb, ktoré ju dohodli. V konaní nebola zo strany účastníkov doložená rozhodcovská zmluva vo forme osobitnej zmluvy. Základná podmienka pre konštatovanie existencie rozhodcovskej zmluvy vo forme rozhodcovskej doložky k zmluve je písomná forma. Písomná forma je zachovaná, ak je obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami. (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 2Cdo 245/2010).“ Uvedené možno v plnom rozsahu aplikovať i na zákonom stanovenú písomnú formu dojednania o zmluvnej pokute (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci 6Co 132/2012).

Žalobca v odvolaní argumentuje, že už na lícnej strane zmluvy je spotrebiteľ informovaný o revolvingu a nejde o „skrytie“ zmluvy.

Žalobca ďalej tvrdí, že žalovaný podpísaním úverovej zmluvy súhlasil aj s tou časťou textu, ktorý sa dotýkal dojednania o revolvingovom úvere, a uvádza, že si musel byť vedomý pri čítaní návrhu úverovej zmluvy, že uzatvára aj zmluvu o poskytnutí revolvingového úveru. Navyše, že žalobca dojednania takéhoto druhu úveru neukryl do úverových podmienok, ale informoval svojich klientov na líci zmluvy. Odvolací súd k tomu dodáva, že žalobca ukryl podmienky, ktoré mali byť podstatné pre informáciu klienta, teda spotrebiteľa pre poznanie rozsahu záväzku do úverových podmienok. Ako vyplýva z článku 6 odsek 1 Smernice Rady č. 2005/29 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, obchodná praktika sa považuje za klamlivú, ak obsahuje nesprávne informácie a je preto nepravdivá alebo akýmkoľvek spôsobom, vrátane celkového prevedenia uvádza do omylu alebo je spôsobilá uviesť do omylu priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k jednému alebo k viacerým prvkom vymenovaným v tomto článku 6 ods. 1, pričom v oboch prípadoch zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil. Článok 2 písm. d/ smernice č. 2005/29 definuje pojem obchodné praktiky použitím zvlášť širokej formulácie ako „akékoľvek konanie, opomenutie, spôsob správania alebo vyjadrenie, obchodná komunikácia, vrátane reklamy a marketingu obchodníka, priamo spojené s podporou, predajom alebo dodávkou produktu spotrebiteľom (rozsudky Plus Warenhandelsgesellschaft, C-304/08 Zb. s. 217, bod 36, a Mediaprint Zeitungs - unt zeitschriftenverlag C 540/08 , bod 17).

Odhliadnuc od nedostatku písomnej formy odvolací súd už v minulosti judikoval, že všeobecné obchodné podmienky, ak sa majú stať súčasťou zmluvy, môže sa to udiať prostredníctvom transparentnej inkorporačnej doložky. Netransparentnú inkorporačnú doložku zároveň judikoval ako neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve. O netransparentnú inkorporačnú doložku ide aj vtedy, ak ju súd uvedie menším písmom ako zmluvné podmienky predstavujúce podstatné zložky zmluvy.

K tomuto názoru pristúpil odvolací súd z dôvodu, že práve inkorporačná doložka môže privodiť závažné následky pre spotrebiteľa a predmetná vec je toho príkladom. Spotrebiteľ sa môže domnievať (postačí hrozba takéhoto rizika), že menšie písmo obsahuje text, ktorému nemusí pripisovať až tak dôležitý význam. V spojení s úplne miniatúrnym písmom, pri čítaní ktorého sa stráca orientácia a vyžadujú sa pomôcky (lupa, pravítko a pod.) práve menšie písmo môže spotrebiteľa odradiť od sústredenia sa pri uzatváraní zmluvy (porov. rozsudky Krajského súdu v Prešove vo veci 6Co 135/2012, 21Co 28/2012).

Ide o nevhodné predkladanie zmluvných podmienok a uvedenie menšieho písma hodnotí odvolací súd ako nepochopiteľný a ako zlý úmysel, ktorému za žiadnych okolností nemieni poskytnúť ochranu. K drobnému písmu porov. nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci I. ÚS 342/09.

Vzhľadom na neplatnosť inkorporačnej doložky sa nestali súčasťou zmluvy ani všeobecné obchodné podmienky. Z dôvodu neplatnosti zmluvy považuje odvolací súd za nepotrebné zaoberať sa tými odvolacími námietkami, ktorých zmysel a význam je založený na platnosti zmluvy (oddialená účinnosť zmluvy zaslaním úverovej karty).

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania ako vecne správny (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Úspešnej žalovanej v odvolacom konaní trovy nevznikli a tomu zodpovedá aj výrok o nepriznaní trov odvolacieho konania postupom podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.